

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

ทวี รัชนิกร

ทวี รัชนีกร
จิตรกรรมและประติมากรรม

TAWEE RAJNEEKORN
PAINTINGS & SCULPTURE

Rama IX Art Museum Foundation

ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพมหานคร ๘-๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๓
at Silpakorn University Art Gallery, Wang Tha Phra, Bangkok May 8-30, 2000

คำนำ

ชีวิตที่อยู่กับงานศิลปะ ของอาจารย์ทวี รัชนิกร

บ่ายแก่ๆวันหนึ่ง ในปลายฤดูแล้งของช่วงต้นๆ ปีพุทธศักราช 2500 ผมแวะเยี่ยม ศรัศคัต์ นพรัตน์ มิตรรุ่นน้อง ผู้ล่วงลับ ซึ่งขณะนั้นเพิ่งบรรจุเข้าเป็นอาจารย์ใหม่ที่ วิทยาลัยเทคนิค นครราชสีมา ได้พบกับเขาตอนหลังเลิกงานในอาคารของคนเปรี้ยวปากยาม แดดล่มลมตก ทักทายยังไม่ทันจะจบความ ก็ลากกันขึ้นรถ จำได้เลือนๆ ว่าเป็นรถเรโนล บอกรุ่นไม่ถูก สภาพของรถ ถ้าไม่เป็นมือที่สามก็คงเป็นมือที่สี่ หรืออาจเป็นมือที่โหล่ สีเหลือง หม่นแตกลายงา ผมตัวสูงกว่าที่มีปัญหาเกี่ยวกับเพดานหลังคารถเมล์ พุดพลาญยกฝ่ามือวางลงบนหัว

พันรั้ววิทยาลัย ข้ามลำตะคองจะเข้าเมือง แทนการเลี้ยวขวากลับบ้าน ซึ่งอยู่ใกล้ สถานีรถไฟนครราชสีมา เขากลับเลี้ยวซ้ายเลียบคูเมืองไปทิศตรงกันข้าม ผมคิดว่าเขาจะพา ไปร้านกินดื่มที่ไหนสักแห่ง แต่ชักเอะใจเมื่อเห็นเขาขับรถไปเรื่อยๆ ไม่มีทีท่าว่าจะแวะที่ไหน กระทั่งเพื่อนคนหนึ่งเอะอะถามขึ้น“ด้านเกวียน” ศรัศคัต์ตอบสั้นๆ กระนั้นผมเองยังโผล่คิด ไปว่าเป็นชื่อร้านลาบก้อยอะไรไปโน่น

จนเมื่อรถเลี้ยวจากถนนลูกรัง แวะเข้าจอดที่ลานหน้าบ้านผมก็หันหลังไปดู ซึ่งมีคนนั่งสูมหั่วกันอยู่สามสี่คนนั่นแหละ จึงรู้ว่าเขาไม่ได้พาไปร้านอาหารพื้นบ้าน หากแต่ เป็นบ้านของช่างปั้นโอ่งปั้นไห และกลุ่มคนที่สูมหั่วกันอยู่นั่น คือ เจ้าของบ้านกับพวกนัก ศึกษาและอาจารย์จากวิทยาลัยเทคนิค และที่นั่นแหละที่ ศรัศคัต์ ได้แนะนำให้รู้จักกับ “พีวี” ของเขา พร้อมกับบรรยายคุณภาพ “พีวีเป็นอาจารย์แผนกศิลปะ เป็นศิลปินากรุ่นที่”

คำแนะนำของศรัศคัต์ ทำให้ผมรู้สึกประหลาดๆ ทั้งแปลกใจและแปลกตา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคุ้นชินกับภาพของคนทำงานศิลปะ หรือที่นิยมเรียกกันว่า Artist นั้น มักจะ เป็นแบบที่เห็นปี๊บๆ ทุเรศๆ รุงรังให้เป็นที่สังเกต แต่ศิลปินากรุ่นที่ศรัศคัต์แนะนำวัน นั้น ดูเรียบร้อย สวมเสื้อเชิ้ตสีขาวแขนยาว ผีวสะอาด พุดกลั้วหัวเราะ และหล่อเหลา

นั่นเป็นเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้วร่วมสามสิบปี ด้านเกวียนเปลี่ยนโฉมจนแทบจำไม่ได้ ผมเคยพยายามเหมียงมองจุดที่ตั้งของบ้านที่ตนเองได้พบกับนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัย ครั้งกระโน้น ก็จำไม่ได้ว่าเป็นตรงไหน

ถนนลูกรังแคบๆ สองช่องจราจรที่มุ่งหน้าสู่อำเภอโชคชัย ถูกขยายเป็นถนน มาตราฐาน ชุมชนที่มีเพียงบ้านช่างปั้นโอ่งปั้นไหรูปทรงตึกดำบรรพ์ไม่กี่หลัง ได้กลายเป็นตลาดเครื่องปั้นดินเผาสวยงามหลากชนิด เป็นแหล่งซื้อแหล่งขายที่เชิดหน้าชูตาของ จังหวัด มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศ และขจรไกลออกไปอีกในหลายมุมโลก

ทุกครั้งที่ผ่านมาทางด้านเกวียนภาพการสูมหั่วของอาจารย์และลูกศิษย์กับชาวบ้าน กลับแจ่มชัดขึ้นมาในความจำ พร้อมๆ กับนึกถึงคำอุปมาที่ว่า “ปั้นดินให้เป็นดาว” แม้ว่าวัย ยะของถ้อยความนั้น จะหมายถึงอีกทาง แต่ก็ช่างเข้ากันได้อย่างเหมาะสมยิ่ง กับกิจกรรมที่ พวกเขาได้ช่วยกันประสานศิลปะเข้ากับดินตะกอนของดินลำน้ามูล ที่ก่อนหน้าเคยปรากฏ เพียงรูปของโอ่งน้ำ ไพลาร้า และแป้นสำหรับบรรจุเหล่าเด็ดเถื่อน ซ่อนในกันกระเซอ เข้าไปขายตลาดเช้า ให้เกิดมีรูปแบบสวยงามอีกหลากหลาย มีตั้งแต่ขนาดเล็กเท่านิ้วมือ กระทั่งโตเท่าโคนต้นตาลวางขายเต็มตลาด สนราคาตั้งแต่สิบบาทขึ้นไปจนถึงหลักหมื่นและ หลายหมื่น เป็นความสำเร็จอย่างเยี่ยมยอด ของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ที่นอกเหนือจาก การประสิทธิ์ประสาทวิชาให้กับนักศึกษาภายในรั้ววิทยาลัยแล้ว ยังทะลุทะลวงนำความรู้ออกไปเชื่อมต่อกับชาวบ้าน จนสามารถยกระดับฝีมือในเชิงศิลปะสู่ความนิยมของชาวโลก ปลุกเร้าศิลปะพื้นบ้านให้มีพลังรับใช้ชีวิต อันเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นสิ่งที่เรียกว่า ศิลปะ เพื่อชีวิต

พูดอย่างเจาะจง แม้จะเป็น Artist ทั้งตัวและหัวใจ แต่อาจารย์ทวี รัชนิกร ก็มีความเป็นครูในสัดส่วนที่เหมาะสม ผมจึงยังไม่เคยมีโอกาสดูชมการแสดงงานศิลปะ ของท่านอย่างจริงจัง เพิ่งจะบัดนี้ เมื่อหน้าที่สอนศิษย์ผ่านพ้น อาจารย์ได้แวะเข้าไปเยี่ยม พร้อมบอกข่าวงานแสดง ผมยินดีรับอาจารย์ ผมขออวยพรให้ประสบความสำเร็จ

คำสิงห์ ศรีนอก

ศิลปินแห่งชาติ สาขา วรรณศิลป์

Rama IX Art Museum Foundation

Devoted-to-Art Life of Ajarn Thawee Rachaneegorn

One late afternoon in the late summer of 1957, I made a visit to a deceased friend, Srisak Noparat, then just started teaching at Nakhon Ratchasima Technical College. I met him at the end of his workday in I ready for a booze mood. We exchanged only a brief greeting before dragging ourselves up in an old yellow Reynold. He mentioned while patting his hand on the head "I'm so tall. Always have problem with the bus roof".

He drove off the campus, crossed the Lamtakhong canal and , instead of turning right which was the direction to his place, he made a left turn and drove along the city canal in the opposite direction. I thought that he was taking us to have a drink somewhere but he kept on driving with no sign to stop anywhere. An irresistable friend loudly asked him for the destination and received a mere reply "Dan Kwien". "Should be some sort of Isan restaurant", I thought.

Until he drove off the dirt road and stopped in a yard in front of a small house where a group of people had seated, I began to realize that he instead brought us to a pottery house. Those people were local potters and a group of students and teachers from the technical college. That where Srisak introduced me his "Pee Wee". "Pee Wee is an art teacher and my senior at Silapakorn".

I felt rather surprise by his introduction which might could have come from my expectation for the person so called "Artist" to have common appearances, for example, like shabby. But Srisak's senior Silapakorn fellow looked clean, tidy, wearing a long sleeves white shirt, spoke with a laugh and good-looking.

That was already thirty years. Dan Kwien today has changed so much that ones can barely recognize. I try to locate the pottery house where I met the group of students and teachers from the technical college on that day but could not remember where it was. The once narrow road heading to Amphur Chokchai has been replaced with a standard highway. The rural community of a few ancient pottery house has turned out to be big pottery market with thousands of beautiful clayware whose reputation spreads out all over the country and even the world.

Everytime I travel passing to Dan Kwien area, the picture of students, teachers and local potters emerges cleary in my mind as I recall the words "Pun Din Hai Pen Dow" (crafin dirt into star) which might not give exact meaning but very well suit to their work of blending art with clay taken from the origin of Moon river, which used to come out as plain jugs, fermented-fish jar and Paa-Ban (a kind of local jug) for storing illegal liquor brought up for sale in morning market, turning it into many pieces of splendid artwork with variety in size whose price ranging from ten to several thousand bahts. This is a great success for an educational institution. Beyond the routine work of providing classroom knowledges to students, this institution blend them with the local heritage and lift up the artistic proficiency into world-class admirable. This promotes local art and strengthen the folklore spirit which is the true virtuality of what we called "Art for Life".

To be more specific, with the heart and soul of an Artist, Ajarn Thawee has a mind of teacher in a well proportion. I have never seen his work until now. After retiring from his teaching duty, Ajarn Thawee stopped by and told me about this exhibition. "With my pleasure. I wish you all the success".

Khamsing Srinawk

National Artist of Thailand in literature. (1992)

Translated by Nucha Sawawiboon.

อาจารย์ทวี รัชนิกรกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

นับตั้งแต่การแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่9 เมื่อ ปี พ.ศ.2510 เป็นต้นมาได้ปรากฏชื่อศิลปินหนุ่มไฟแรงในยุคนั้นที่ได้รับรางวัลต่างๆ หลายรางวัลจากการประกวดศิลปกรรมดังกล่าวจนกระทั่งหลังการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่12 ปีพ.ศ.2504 ศิลปินท่านนั้นก็ไม่ปรากฏชื่อในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติอีกเลยจนกระทั่งปัจจุบัน ศิลปินรุ่นน้องและรุ่นหลังๆ ต่อมารู้จักแต่เพียงชื่อของท่านที่ปรากฏอยู่ในสื่อบันทึกการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติที่ได้บันทึกชื่อผู้ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติเท่านั้น หากศิลปินท่านนี้ได้ส่งผลงานเข้าประกวดอย่างต่อเนื่องคาดว่าจะมีชื่อท่านติดทำเนียบศิลปินชั้นเยี่ยมหรือศิลปินแห่งชาติเช่นเดียวกันกับเพื่อนๆ รุ่นเดียวกัน อาทิเช่น อาจารย์มานิตย์ ภู่อารีย์ อาจารย์ยอสนธิ์ วงศ์สาม และอาจารย์ดำรง วงศ์อุปราช ศิลปินที่กล่าวถึงท่านนี้คือ อาจารย์ทวี รัชนิกร ศิลปิน 2 เหรียญเงิน 3 เหรียญทองแดงจากการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่9-12

อาจารย์ทวี รัชนิกร เป็นผู้มีหัวใจรักศิลปะมาตั้งแต่ตอนเป็นเด็กๆ ท่านเล่าให้ฟังว่า “เมื่อรู้ความก็ชอบวาดรูปแล้ว มีความพยายามถึงขนาดไม่มีสีเขียนต้องเก็บกระดาสีมาแช่น้ำเพื่อนำน้ำสีมาเขียนภาพ แม้กระทั่งสีน้ำตาลก็ต้องฝนมาจากมิดที่เป็นสนิมเพื่อเอาน้ำตาลของสนิมเหล็กมาเขียนภาพ ในสมัยเป็นเด็กรู้จักที่เรียนด้านศิลปะแห่งเดียวคือ**เพาะช่าง**เมื่อสอบเข้าเพาะช่างได้ได้มีอาจารย์ญี่ปุ่น ตั้งใจสอนจิตรกรรม สอนวาดเส้น จึงขยันมาก วิชาดังกล่าวจึงทำได้ดีมาก อาจารย์ทวี นั้นทขว้างเอาภาพเขียนของแวนโก๊ะหรือศิลปินอิมเพรสชันนิสต์หลายคนมาดูรู้สึกตื่นเต้นและสนใจมากเพราะเรารู้จักแต่ช่างเขียนไทย เช่น เหม เวชกร พอมาเจองานของแวนโก๊ะ งานของเขานั่นตื่นเต้นมากจึงอยากเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและก็สามารถสอบเข้าได้อย่างสบาย”

อาจารย์ทวีเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวตลอดเวลาท่านสอนมักกระตุ้นและเตือนนักศึกษาว่า **“การเรียนศิลปะนั้นต้องขยันทำงาน เวลาทำให้ทำจริงๆ อย่าทำเล่นๆ”** ในสมัยครูเรียนที่ศิลปากรนั้นเวลาพักจากการเขียนภาพจะต้องนั่งสเก็ตซ์ภาพด้วยดินสอหรือปากกีสเก็ตซ์ดินอยู่อย่างนี้เป็นประจำ ทำให้เกิดทักษะ ความคล่องตัว ทำให้มีประสบการณ์เมื่อมีประสบการณ์แล้วพวกเราจะทำอะไรก็ได้ทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นการเขียนภาพ การปั้นรูป การออกแบบหรืออะไรก็ได้ทั้งนั้น”

งานในช่วงแรกของอาจารย์ทวีจะเป็นงานประเภททิวทัศน์และภาพคนเป็นงานในลักษณะเอ็กเพรสชันนิสต์ เช่น ภาพที่ได้รับรางวัลแห่งชาติภาพหนึ่งเป็นภาพทิวทัศน์ที่มีแสงสว่างสดใสซึ่งอาจารย์ศิลปะชอบมากบอกว่าเป็นแสงสีแบบตะวันออก (ภาพ A) นอกจากภาพทิวทัศน์แล้วยังเขียนภาพคนสมัยเรียนอยู่ปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศิลปากรมีบ้านพักอยู่แถวสถานีรถไฟสามเสนเห็นผู้คนโดยสารมานอนแออัดรอรถไฟก็เขียนภาพเหล่านั้น งานที่ได้รับรางวัลแห่งชาติประเภทภาพพิมพ์ก็เป็นภาพเกี่ยวกับคนแก่ผู้เฒ่าหรือภาพเรือซึ่งในเรือก็มีคนนั่งดำน้าพริกจึงชอบเขียนภาพคนเร่ร่อนมา เมื่อจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรทำงานอิสระอยู่พักหนึ่ง ราวปี 2504 ก็ไปอยู่โคราชสอนที่วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสมัยนั้น ปัจจุบันคือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พอปี พ.ศ.2509 ก็ร่วมกับเพื่อนคืออาจารย์ดำรง วงศ์อุปราช

และรุ่นน้องก่อตั้งแผนกวิชาศิลปกรรม รูปแบบของงานช่วงนั้นจะเป็นแบบแอบสแตรกหรือนามธรรมด้วยรูปทรงและองค์ประกอบสีขาวเป็นหลักโดย (ภาพ B) ภาพชุดนี้ส่งไปร่วมแสดงแห่งชาติไม่ได้รับรางวัลแต่ขายได้

อาจารย์ทวีเป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือมากจึงเป็นคนที่มีความคิดก้าวหน้าและมีความรู้สึกสัมผัสที่เร็วต่อการกระทบจากสิ่งแวดล้อม ช่วงแรกๆที่มาสอนที่โคราชได้เห็นและรู้สึกต่อหญิงไทยจะต้องสงบเสงี่ยมเจียมตัวเหมือนผ้าพับไว้ แต่พอจีโอ (ทหารอเมริกัน) เข้ามาตั้งฐานทัพที่โคราชได้เห็นวัฒนธรรมผู้หญิงไทยเปลี่ยนไป ผู้หญิงไทยต้องไปเป็นเมียชาวต่างชาติ หลายคนขายตัวเป็นอาชีพซึ่งขณะนั้นทหารอเมริกันมาตั้งฐานทัพในประเทศไทยเพื่อไปรบกับเวียดนามช่วงนั้นประมาณปี พ.ศ.2510 (ภาพ D) จึงเขียนภาพต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกาที่พยายามจะเข้ายึดครองเวียดนาม อีกทั้งผลพวงของพวกจีโอที่ทำให้ผู้หญิงไทยขายตัวเกลื่อนเมืองโคราช เป็นการสะท้อนภาพวัฒนธรรมของหญิงไทยที่ถูกย่ำยี เขียนภาพที่มีเนื้อหาสะท้อนปัญหาวัฒนธรรมของหญิงไทยและต่อต้านฐานทัพอเมริกาจนกระทั่งปี พ.ศ.2519 ช่วงเหตุการณ์ 6 ตุลา โดนจับข้อหาภัยสังคมในฐานะหัวหน้าที่ซึ่งข้อเท็จจริงก็คือหากท่านเขียนภาพแนวสะท้อนปัญหาสังคมหรือต่อต้านฐานทัพอเมริกาเพียงคนเดียวคงไม่เป็นปัญหาเท่าไร แต่นักศึกษาลูกศิษย์ของท่านส่วนใหญ่ก็เขียนภาพในแนวนี้เช่นกันนอกจากจะเขียนภาพสะท้อนปัญหาสังคมแล้วนักศึกษายังเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมต่างๆ ตั้งแต่ไปประท้วงขับไล่ฐานทัพอเมริกา ภาพโปสเตอร์ที่เป็นตำนานของการต่อต้านฐานทัพอเมริกาที่ติดไปทั่วกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ก็ทราบกันว่านักศึกษาศิลปกรรมเทคโนโลยีโคราชเป็นผู้ผลิตและขนส่งกันเป็นรถลิสต์เข้ากรุงเทพฯ จนกระทั่งการต่อต้านการกลับเข้าประเทศของจอมพลถนอมและเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลา ปี พ.ศ. 2519 แผนกวิชาศิลปกรรมถูกเจ้าหน้าที่บุกค้นและทำลายรูปภาพต่าง ๆ จำนวนมาก อาจารย์ทวี โดนจับรับเคราะห์แทนลูกศิษย์ หลายคนหนีเข้าป่าพวกที่อยู่ในเมืองก็ต้องคอยหลบซ่อนตัวในลักษณะ “ซุ่มซ่อนยาวนานเพื่อรอโอกาส” ภาพของอาจารย์ทวีหลายภาพแม่บ้านกลัวโดนจับมากก็เลยเผาทำลายไป ภาพเขียนในแนวสะท้อนปัญหาสังคมช่วงนั้นจึงถูกทำลายไปหมด ยังคงเหลืออยู่เพียงภาพเดียวซึ่งไปได้คืนมาจากอาจารย์ดำรง วงศ์อุปราช เมื่อเร็วๆนี้ (ภาพ E)

หลังจากบอบช้ำจากเหตุการณ์ 6 ตุลา ปี พ.ศ.2519 ก็หยุดเขียนภาพไประยะหนึ่ง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2524 ก็เริ่มเขียนภาพอีกครั้ง คราวนี้ไม่สามารถเขียนภาพในแนวสะท้อนปัญหาสังคมได้จึงต้องหันมาเขียนภาพแบบนามธรรมอีกครั้งเพื่อสละสภาพของตัวเองและครอบครัว แต่ก็อดทนไม่ได้ที่จะสะท้อนภาพปัญหาของสังคมอีก ในส่วนนี้อาจารย์ทวีเคยบรรยายแนวคิดไว้ในชั่วโมงสอนวิชาปรัชญาศิลปะว่า **“ศิลปะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตเพราะศิลปินเป็นมนุษย์ มนุษย์กับสังคมจะหลีกเลี่ยงกันไม่พ้นมีศิลปินบางคนชอบเขียนภาพเกี่ยวกับดวงดาว หรือเรื่องความคิดฝันที่เป็นนามธรรม หากมองให้ลึกก็จะพบว่าสาเหตุที่ทำให้ศิลปินต้องมาเขียนภาพดวงดาวหรือจักรวาลก็เพราะต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาสังคมที่ส่งผลให้จิตใจสับสนวุ่นวายนั่นเอง”** แต่อาจารย์ทวีกับถือปัญหาของสังคมเป็นข้อมูลหรือวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างไม่มีสิ้นสุด ผลงานระหว่างปี พ.ศ. 2524 มาจะมีรูปแบบลักษณะเป็นนามธรรมและลักษณะการแสดงออกเฉพาะตัว

(ภาพ F) จนกระทั่งถึงชุดสีน้ำเงินซึ่งเป็นช่วงก่อนเกษียณอายุราชการปี พ.ศ. 2538 ที่เกิดเหตุการณ์สุริยุปราคาได้นำมาสร้างงานด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น สีน้ำเงิน สีขาวและสีดำซึ่งก่อนหน้านี้จะมาสร้างงานชุดสีน้ำเงินได้สร้างงานด้วยสีขาว จะสังเกตเห็นได้ว่าอาจารย์ทวิจะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างงานด้วยสีขาวมาก สีขาวเพียงสีเดียวก็สามารถนำมาสร้างงานออกมาได้หลายรูปแบบสีขาวเป็นสีที่อาจารย์ทวิชอบมาตั้งแต่สมัยเรียนศิลปากร ภาพที่ได้รับรางวัลแห่งชาติภาพหนึ่งก็เป็นภาพที่สร้างขึ้นจากสีขาวซึ่งเป็นภาพที่อาจารย์ศิลปชอบอีกภาพหนึ่งเช่นกัน การใช้สีขาวของอาจารย์ทวิบางครั้งก็ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องราวแต่จะใช้เป็นสื่อในการแสดงออกทางเส้น รูปร่าง รูปทรงหรือน้ำหนักเหตุที่อาจารย์ทวิชอบสีขาวเพราะตอนไปวาดภาพที่วัดเห็นโบสถ์มีพื้นผนัง เสา และกรอบหน้าต่างรวมทั้งตัวอาคารเป็นสีขาวตั้งเด่นเป็นสง่าแต่มีแสง มีเงา มีน้ำหนักหลายน้ำหนัก รู้สึกถึงความนุ่มนวลเบาสบายเลยชอบนำมาสร้างงาน (ภาพ C) จึงเป็นข้อสังเกตได้อย่างหนึ่งว่าช่วงใดที่อาจารย์ทวิสร้างงานด้วยสีขาวเป็นช่วงที่สภาวะจิตใจมีความปลอดโปร่ง เบาสบาย มีความรัก ความเมตตาและมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ทั้งส่วนรวมและที่อยู่รอบกาย ช่วงประมาณปีหลังเกษียณอายุราชการอาจารย์ได้ไปเที่ยวพักผ่อนที่พิทยาลงกรณ์มาโคราชจึงสร้างงานขึ้นจากแรงบันดาลใจจากสภาพสังคมและธรรมชาติของพิทยา

งานชุดพิทยานี้มีทั้งสื่อจิตรกรรมสีน้ำมัน ภาพปะติด (Collage) และประติมากรรมที่นำพวกเปลือกหอยมาประกอบกับสื่อที่เป็นพวกไม้ อาจารย์ทวิเป็นผู้ที่มีความสามารถนำสื่อที่พบเห็นหรือสื่อที่มีอยู่ใกล้ตัวมาสร้างให้เข้ากับแนวความคิดของตนเองได้โดยตลอด ที่จริงแล้วอาจารย์ทวิเป็นผู้ที่ชอบสร้างงานศิลปะโดยไม่จำกัดสื่อ แต่ที่เลือกสร้างงานประเภทจิตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ก็เพราะสะดวกต่อการแสดงมากกว่าสื่อชนิดอื่น สื่อภาพพิมพ์มีขั้นตอนและวิธีการมาก สื่อด้านประติมากรรมก็มีขั้นตอนการหลายขั้นตอนจึงไม่ค่อยสะดวกที่จะนำมาเป็นสื่อในการแสดงออก ในช่วงก่อนเกษียณอายุราชการของผู้อำนวยการ (อาจารย์เทอดทูล ขาววัลย์) ได้มอบหมายให้ท่านสร้างงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมหลายผลงานเพื่อประกอบหรือติดตั้งตามอาคารเรียนและสถานที่ต่างๆภายในวิทยาเขต เช่น หอสมุด โรงงาน อาคารเรียนรวม ฯลฯ อาจารย์ทวิได้เลือกใช้สื่อที่เป็นโลหะประเภททองเหลือง ทองแดง โลหะเหล็กเคลือบสีซึ่งเป็นสื่อที่สามารถมีฝ่ายผลิตให้ได้แก่แผนกวิชาช่างโลหะ อาจารย์ทวิเพียงแต่ออกแบบสร้างสรรค์ กำหนดวัสดุและควบคุมการสร้างก็สามารถสร้างงานได้ตามแนวความคิด หากท่านทั้งหลายได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา ก็จะได้เห็นผลงานประติมากรรมของอาจารย์ทวิ ตั้งเด่นเป็นสง่าวดสายตาชาวโลกว่าเป็นสถานศึกษาที่มีสถานที่ บริเวณและสิ่งแวดล้อมสวยงามเพราะผู้บริหารที่มีรสนิยมระดับสากลโลก ซึ่งหาได้น้อยมากในเมืองไทยที่จะเห็นความสำคัญในการนำศิลปะมาจัดเป็นสิ่งแวดล้อมที่สวยงามภายในสถานศึกษา แม้แต่ผู้บริหารระดับประเทศบางท่านซึ่งเคยศึกษาศิลปะมา ยังไม่เห็นความสำคัญของศิลปะเท่านี้เลย

นอกจากผลงานต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว อาจารย์ทวียังมีผลงานด้านออกแบบตกแต่งสถานที่สำคัญต่างๆ ทั้งในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอื่นๆ เช่น ออกแบบสวนสนุกของห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา ออกแบบและสร้างแบบจำลองวีรกรรมท้าวสุรนารีใน

อนุสรณ์สถานท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ออกแบบพิพิธภัณฑ์ในค่ายทหารพลร่มป่าหวาย ลพบุรี เป็นต้น นับว่าอาจารย์ทวิ รัชนิกร เป็นศิลปินท่านหนึ่งของเมืองไทยที่ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะและสร้างลูกศิษย์ลูกหาออกมาใช้สังคมไทย ศิลปินไทยที่มีชื่อเสียงหลายคนมีพื้นฐานการศึกษาจากสถาบันที่อาจารย์ทวิได้ร่วมก่อตั้งขึ้นมาทั้งผู้ที่ไม่เคยเปิดเผยตัว และผู้ที่เปิดเผยตัวเองอย่างวิจิตร อภิชาติเกรียงไกร ศิลปินที่ได้รับรางวัลสาขาภาพพิมพ์ระดับโลกหลายรางวัล วุฒิกร คงคา อาจารย์และศิลปินหนุ่มไฟแรงระดับแนวหน้าของเมืองไทย อดุลย์ บุญฉ่ำ ศิลปินรางวัลศิลปกรรมยอดเยี่ยมจากการประกวดศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปสมาคมและธนาคารกสิกรไทย รวมทั้งจินตนา เปี่ยมศิริ ศิลปินหญิงคนเดียวที่เข้าร่วมสร้างสรรค์ภาพประกอบในพระราชนิพนธ์พระมหาชนกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่คนไทยรู้จักดี จรัสศรี รูปชาติ ศิลปินหญิงที่ผ่านการแสดงงานจากประเทศญี่ปุ่นและเยอรมันก็เคยผ่านการศึกษามาที่นี่เช่นกัน อาจารย์และศิลปินหลายท่าน ได้แก่ อาจารย์จรรย บุญสวน อาจารย์ดำรง วงศ์อุปราช อาจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ (ม.บูรพา) อาจารย์สุวิธ สถิตยวิทย์ยานนท์ (ม.ขอนแก่น) อาจารย์สมชาย เกาทอง (อิสระ) อาจารย์ศราวุธ ดวงจำปา (ม.ศิลปากร) อาจารย์ศรัทธา เจนหักการกิจ (ม.คว.) อาจารย์ชาญชัย พิณฑุเสน (อิสระ) อาจารย์วัชร ธีระพิจิตร (เพาะช่าง) อาจารย์ธรรมศักดิ์ บุญเชิด (อิสระ) อาจารย์เทอดเกียรติ พรหมนอก (อิสระ) และอาจารย์สุขสันต์ เหมือนนิรุทธ์ ล้วนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการศิลปะของเมืองไทยต่างก็เคยได้มีประสบการณ์สอนร่วมกับอาจารย์ทวิที่โคราชมาทั้งสิ้น ช่างเขียนฝีมือดีที่เกลออีแถวพิทยาและภูเก็ต ช่างปั้นชั้นเยี่ยมตามโรงปั้นต่างๆ นักออกแบบตกแต่งภายในที่คนศิลปะหลายสาขาที่สร้างสรรค์ผลงานกระจายอยู่ตามสถานที่ประกอบการต่างๆ นักเวชนิทัศน์ นักวิชาการโสตทัศนศึกษาระดับคุณภาพตามโรงพยาบาลใหญ่ๆ ตามคณะในมหาวิทยาลัยทั้งในกรุงเทพมหานครและหัวเมืองใหญ่ๆ ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทยหลายคนจบการศึกษาจากเทคโนโลยีโคราช อันเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าที่แผนกวิชาศิลปกรรมเทคโนโลยีโคราชที่อาจารย์ทวิและเพื่อนอาจารย์ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้นมาถึงแม้ว่าจะเป็นแผนกวิชาหนึ่งในสถาบันการลอนด้านอาชีวศึกษา ที่อยู่ไกลปืนเที่ยงแต่ก็เป็นแหล่งผลิตนักศึกษา ศิลปิน อาจารย์ผู้สอน ศิลปะและผู้สร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบต่างๆออกมารับใช้สังคมแห่งหนึ่งของเมืองไทยจึงนับเป็นโอกาสดีที่คนไทยได้ชมผลงานศิลปะของอาจารย์ทวิ รัชนิกร ศิลปินที่มีบทบาทสำคัญส่วนหนึ่งต่อประวัติศาสตร์วงการศิลปะของเมืองไทย

นิคม กุบแก้ว

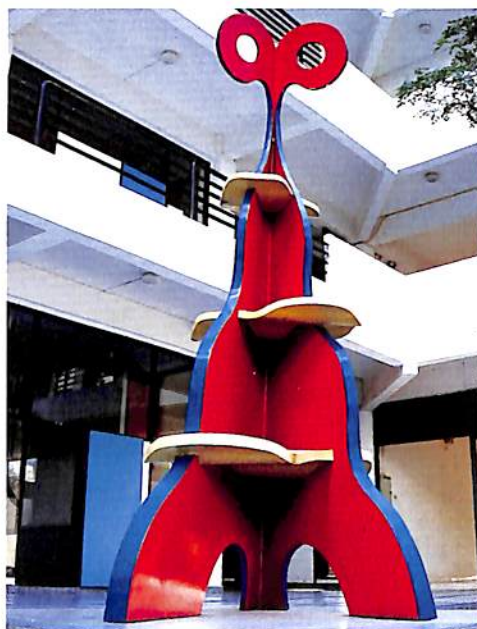

ประติมากรรมสาธารณะ ๒๕๓๘ โลหะพ่นสี สูง ๑๓.๐๐ ม.
Public Sculpture 1995 Colour Sprayed Metal High 13.00 m.

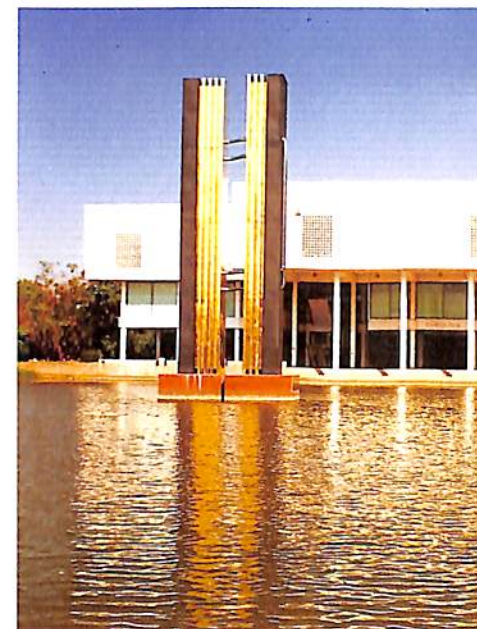

ประติมากรรมสาธารณะ ๒๕๓๘ โลหะพ่นสี สูง ๕.๖๐ ม.
Front Building Sculpture 1995 Colour Sprayed Metal High 5.60 m.

Rama IX Art Museum Foundation

ประติมากรรมสาธารณะ ๒๕๓๖ โลหะพ่นสี สูง ๕.๐๐ ม.
Building Sculpture 1995 Colour Sprayed Metal High 5.00 m.

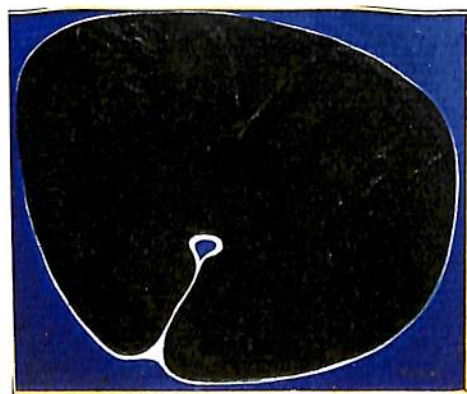
ประติมากรรมสาธารณะ ๒๕๓๗ โลหะ สูง ๑๒.๐๐ ม.
Front Library Sculpture 1995 Metal High 12.00 m.

หยินกับหยางในคืนเดือนมืด ๒๕๔๐ สีนํ้ามันบนผ้าใบ ๙๐x๑๐๐ ซม.
(Yin-Yang) 1997 Oil on canvas, 90x100 cm.

รูปทรงในธรรมชาติบนพื้นที่ว่าง ๒๕๔๐ สีนํ้ามันบนผ้าใบ ๔๖x๖๒ ซม.
Natural Form on Space 1997 Oil on canvas, 46x62 cm.

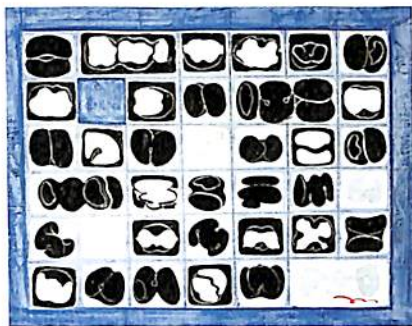

รูปทรงในความมืด ๒๕๔๐ สีนํ้ามันบนผ้าใบ ๖๐x๗๐ ซม.
Form in the Darkness 1997 Oil on canvas, 60x70 cm.

Rama IX Art Museum Foundation

จันทรุปราคา ๒๕๔๐ สีนํ้ามันบนผ้าใบ ๒๗๐x๑๐๐ ซม.
Lunar Eclipse 1997 Oil on canvas, 270x100 cm.

การเคลื่อนไหวของรูปทรงธรรมชาติ ๒๕๔๐ สีน้ำมันบนผ้าใบ
Movement of Form 1997 Oil on canvas,

รูปทรงในอวกาศ ๒๕๔๐ สีน้ำมันบนผ้าใบ ๕๕x๕๕ ซม.
Form in Space 1997 Oil on canvas, 55x55 cm.

รูปทรงในคืนเดือนมืดสีน้ำเงิน ๒๕๔๐ สีน้ำมันบนผ้าใบ
Form in the Blue Darkness Oil on canvas.

Rama IX Art Museum Foundation

“ส ส ร” ๒๕๔๐ สีน้ำมันบนผ้าใบ ๑๙๓x๕๐x๕๐ ซม.
(S S R) 1997 Oil on canvas, 193x50x50 cm.

ไม่มีชื่อ ๒๕๔๐ สีน้ำมันบนผ้าใบ
Untitled 1997 Oil on canvas,